

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

Bulletin of Science and Education

№ 2(44) 2026

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 2(44) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»
Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 2(44) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 2(44) 2026. С. 3860

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 02.03.2026, № 1/3-26)

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та
археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та
педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія)*

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (м. Чернігів, Україна)

Редакційна колегія:

- ✓ **Азарова Лариса Євстахіївна** - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- ✓ **Берест Ігор Романович** - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- ✓ **Беррі, Стівен** доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- ✓ **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- ✓ **Гурко Олена Василівна** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- ✓ **Заур Алієв** доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)
- ✓ **Оскар Чамоса** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії, (США)

- Білан В., Підлипняк І.** 1551
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ ТА БАТЬКАМИ
- Браславська О.В.** 1563
КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ
- Браславська О.В.** 1577
ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
- Бутенко Г.О.** 1592
КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
- Ваврисевич Я.С., Безносюк Н.С., Крамаренко І.С.** 1607
МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ У ЗВО В УМОВАХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ ЄС
- Ванда Н.В.** 1624
ПРОФІЛАКТИКА РЕЛІГІЙНОГО ФАНАТИЗМУ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ
- Васильєв С.С.** 1638
ОСВІТНЬО-ТВОРЧИЙ СТУПІНЬ ДОКТОРА МИСТЕЦТВА У ДЗЕРКАЛІ ДОПОВІДЕЙ ПРО ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ЇЇ ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАВДАННЯМ СТАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА (2022–2024)
- Вишківська В.Б., Патлайчук О.В., Савчук С.В.** 1654
УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОЄКТАМИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
- Вінтюк Ю.В.** 1667
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХОВИХ ПСИХОЛОГІВ (на прикладі кінофільму «Весняні надії»)

УДК 37.03:658.1:37.033.3

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-1654-1666](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-1654-1666)

Вишківська Ванда Болеславівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-3007-5746>

Патлайчук Оксана Віталіївна кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Національного університету кораблебудування ім. адм. Макарова, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0002-1448-3360>

Савчук Світлана Василівна викладач циклової комісії шкільної, дошкільної педагогіки, психології та методик Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, м. Луцьк, <http://orcid.org/0000-0002-9218-4913>

УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОЄКТАМИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто проблему управління навчальними проєктами у сфері національно-патріотичного виховання як актуальний напрям розвитку сучасної освіти України в умовах суспільних трансформацій та безпекових викликів. Проаналізовано нормативно-правові засади національно-патріотичного виховання, зокрема положення законодавства України та концептуальних документів, які визначають стратегічні орієнтири виховної діяльності в закладах освіти.

Здійснено аналіз наукових підходів українських учених до проблеми національно-патріотичного виховання, проєктних педагогічних технологій та інтеграції фізичного, громадянського й військово-патріотичного компонентів у виховний процес. Особливу увагу приділено дослідженням, що висвітлюють потенціал проєктної діяльності як ефективного засобу формування національної свідомості, громадянської активності, відповідальності та готовності молоді до захисту Батьківщини.

Обґрунтовано, що навчальні проєкти національно-патріотичного спрямування потребують цілеспрямованого управління, яке охоплює етапи планування, організації, координації, моніторингу та оцінювання результатів.

Розкрито значення використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і цифрових ресурсів для розширення можливостей взаємодії учасників проєктної діяльності, забезпечення відкритості, мобільності та поширення кращих освітніх практик.

У статті акцентовано увагу на необхідності комплексного підходу до управління навчальними проєктами у сфері національно-патріотичного виховання, що передбачає узгодження освітніх, виховних і соціально значущих цілей, урахування місцевого контексту, потреб громади та індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Доведено, що ефективне управління проєктною діяльністю сприяє підвищенню результативності виховного процесу та формуванню цілісної національно-патріотичної позиції молоді.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, навчальний проєкт, управління проєктами, освітній процес, громадянська відповідальність, проєктні технології.

Vyshkivska Vanda Ph.d., Associate Professor of the Department of Pedagogy, Faculty of Pedagogy, Ukrainian State Dragomanov University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-3007-5746>

Patlaichuk Oksana Candidate of Philosophical Sciences (PhD in Philosophy), Associate Professor of the Department of Social and Humanities and Philosophy, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Avenue of Heroes of Ukraine, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0002-1448-3360>

Savchuk Svitlana teacher of the Cycle Commission of of school and preschool Pedagogy, Psychology and methods, Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College» of the Volyn Regional Council, Lutsk, <http://orcid.org/0000-0002-9218-4913>

MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PROJECTS IN THE SPHERE OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION

Abstract. The article considers the problem of managing educational projects in the sphere of national-patriotic education as a relevant direction of development of modern education in Ukraine in the context of social transformations and security challenges. The regulatory and legal foundations of national-patriotic education are analyzed, in particular the provisions of the legislation of Ukraine and conceptual documents that determine the strategic guidelines of educational activities in educational institutions.

The analysis of scientific approaches of Ukrainian scientists to the problem of national-patriotic education, project pedagogical technologies and the integration of physical, civic and military-patriotic components into the educational process is carried out. Special attention is paid to studies that highlight the potential of project activities as an effective means of forming national consciousness, civic activity, responsibility and readiness of young people to defend the Motherland.

It is substantiated that educational projects of a national-patriotic orientation require targeted management, which includes the stages of planning, organization, coordination, monitoring and evaluation of results. The importance of using modern information and communication technologies and digital resources to expand the opportunities for interaction between project participants, ensure openness, mobility and spread of best educational practices is revealed.

The article focuses on the need for a comprehensive approach to managing educational projects in the field of national-patriotic education, which involves coordinating educational, educational and socially significant goals, taking into account the local context, community needs and individual characteristics of education seekers. It is proven that effective management of project activities contributes to increasing the effectiveness of the educational process and the formation of a holistic national-patriotic position of youth.

Keywords: national-patriotic education, educational project, project management, educational process, civic responsibility, project technologies.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми управління навчальними проєктами у сфері національно-патріотичного виховання зумовлена сукупністю суспільних, освітніх та безпекових чинників, що є особливо значущими для України в сучасних умовах.

По-перше, в умовах повномасштабної війни та тривалої гібридної агресії питання формування національної свідомості, громадянської відповідальності й патріотизму молоді набуло стратегічного значення. Національно-патріотичне виховання розглядається державою як один із ключових інструментів зміцнення національної єдності, стійкості суспільства та готовності громадян до захисту суверенітету України. Водночас ефективність таких ініціатив значною мірою залежить від якості управління навчальними проєктами, їх системності, цілеспрямованості та узгодженості з державними пріоритетами.

По-друге, сучасна освіта дедалі більше орієнтується на проєктний підхід як ефективний засіб формування компетентностей, активної громадянської позиції та практичного досвіду здобувачів освіти. Проте в сфері національно-патріотичного виховання проєктна діяльність часто має

фрагментарний характер, не завжди супроводжується чітким плануванням, моніторингом результатів і оцінюванням ефективності, що актуалізує потребу в науково обґрунтованих підходах до управління такими проектами.

По-третє, зростає кількість суб'єктів, залучених до національно-патріотичного виховання (заклади освіти, громадські організації, волонтерські рухи, органи місцевого самоврядування, військові та ветеранські спільноти). У таких умовах особливо важливим стає налагодження ефективної координації, розподілу ресурсів, відповідальності та комунікації, що неможливо без застосування сучасних методів управління проектами.

Таким чином, проблема управління навчальними проектами у сфері національно-патріотичного виховання є актуальною з огляду на потребу підвищення ефективності виховного процесу, забезпечення його відповідності сучасним викликам та державним пріоритетам, а також формування свідомих, відповідальних і патріотично налаштованих громадян України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що проблема управління навчальними проектами у сфері національно-патріотичного виховання не є предметом самостійного комплексного дослідження, а розглядається переважно опосередковано - у контексті теорії національно-патріотичного виховання, впровадження проектних педагогічних технологій та управління освітньою діяльністю.

Зокрема, у працях Т. Пантюка, О. Невмержицького, В. Суховерського, Т. Чубінського та В. Гриняка значну увагу приділено військово-патріотичній складовій національно-патріотичного виховання. Автори акцентують на формуванні готовності молоді до захисту Вітчизни, розвитку громадянської відповідальності, національної самосвідомості та стійкості до сучасних безпекових викликів, що передбачає цілеспрямовану організацію й координацію виховної діяльності [12].

Ефективність проектної діяльності як педагогічної технології, що забезпечує інтеграцію національно-патріотичних цінностей у різні освітні галузі, обґрунтовано у дослідженнях М. Суліми та О. Шевченко [14].

Науковці доводять, що проектний підхід створює умови для міждисциплінарної інтеграції патріотичного змісту в навчання з екології, інформаційних технологій, хімії, фізичної культури та інших предметів, водночас актуалізуючи потребу в належному управлінні такими навчальними проектами.

Теоретичні основи формування та реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання молоді в сучасних умовах розкрито у працях О. Діденка. Автор обґрунтовує доцільність комплексного

підходу, який передбачає систему взаємопов'язаних і послідовних управлінських дій з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднаних спільною метою - формування національної самосвідомості молоді та її активного залучення до процесів державотворення [5].

У дослідженні С. Тарнавської висвітлено досвід Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського щодо науково-інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання. Авторкою проаналізовано підготовлені бібліотекою інформаційні ресурси, методичні рекомендації «Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи», матеріали науково-практичних семінарів, а також схарактеризовано електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу», який сприяє популяризації національних освітніх здобутків і формуванню національно-патріотичних почуттів [15].

Суттєвий внесок у розроблення проблеми проєктної діяльності в національно-патріотичному вихованні з використанням інформаційно-комунікаційних технологій зробила С. Литвинова [10]. У працях дослідниці визначено структурні складові національно-патріотичного виховання (свідомість, почуття, переконання, толерантність, навички), обґрунтовано доцільність використання хмарних сервісів для організації проєктної діяльності учнів, зокрема для створення цифрових веб-квестів, есе, міні-творів, організації комунікації та спільної роботи. Описано досвід реалізації всеукраїнських освітніх проєктів «Я - патріот своєї країни» та «Об'єднаємо Україну рушником», визначено основні етапи проєктної роботи з використанням сервісів Office 365, а також розглянуто можливості застосування систем комп'ютерного моделювання у формуванні національно-патріотичного виховання учнів старшої школи.

У дослідженні В. Перевознюка проаналізовано зарубіжний досвід локально орієнтованого навчання в контексті патріотичного виховання. Автор наголошує, що в умовах глобалізації локально орієнтоване навчання розглядається як важливий засіб збереження культурного різноманіття та формування національної ідентичності [13]. В. Перевознюк виокремлює типологічні особливості локально орієнтованого навчання, а до основних форм локально орієнтованого навчання автор відносить проєктну діяльність, участь у гуртках, факультативах, клубах та об'єднаннях за інтересами (краєзнавчих, волонтерських, екологічних, творчих), інтерактивні уроки, екскурсії рідним краєм та залучення учнів до громадських заходів.

У працях Л. Толочко та С. Маценко здійснено теоретико-методичний аналіз проблеми інтеграції фізичного та військово-патріотичного виховання здобувачів освіти в межах сучасного освітнього процесу. Автори

розкривають нормативно-правові засади, наукові підходи та практичний досвід поєднання зазначених напрямів виховної роботи, приділяючи особливу увагу проєктним технологіям як ефективному засобу реалізації виховного потенціалу фізичної культури й військово-патріотичних заходів [16].

Таким чином, аналіз сучасних наукових публікацій свідчить, що українські вчені ґрунтовно дослідили ціннісні засади та зміст національно-патріотичного виховання, потенціал проєктних технологій в освітньому процесі та окремі управлінські аспекти організації виховної діяльності. Водночас проблема комплексного управління навчальними проєктами у сфері національно-патріотичного виховання як цілісного педагогічного й управлінського явища залишається недостатньо розробленою, що зумовлює її актуальність і наукову перспективність.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей управління навчальними проєктами у сфері національно-патріотичного виховання, визначення їх ролі в сучасному освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Виховання в молодого покоління любові до Батьківщини та готовності стати на її захист є необхідною умовою збереження української державності. Така аксіома знайшла відображення у прийнятті низки фундаментальних нормативно-правових документів. Зокрема, було розроблено й затверджено «Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року» [9] та Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [7].

Зазначені документи визначають стратегічний вектор розвитку національної освіти, орієнтований на формування національно свідомого громадянина, здатного усвідомлювати особисту відповідальність за майбутнє держави.

Нормативні засади патріотичного виховання закріплено і в Законі України «Про освіту», де серед основних принципів державної політики у сфері освіти визначено виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурної спадщини та традицій, що підкреслює системний характер національно-патріотичного виховання як складової освітнього процесу.

Наукові дослідження українських учених підтверджують пріоритетність національно-патріотичного виховання в сучасних умовах.

Так, С. Грищенко, О. Ілішова та інші науковці розглядають його як один із ключових напрямів діяльності держави та суспільства, спрямований на розвиток національної свідомості молоді на основі національних цінностей [4, с. 120]. У цьому контексті національно-патріотичне виховання виступає важливим чинником консолідації українського суспільства.

Н. Бондаренко та С. Косянчук наголошують, що система національно-патріотичного виховання ґрунтується на ідеях зміцнення української державності як основи суспільної єдності. Головною метою такої системи є формування патріотизму та утвердження національних цінностей у свідомості громадян. Значну роль у цьому процесі відіграє формування інтересу до правдивої історії України, її бойових традицій, героїчних сторінок минулого та діяльності Збройних Сил України, що сприяє розвитку почуття гордості за свій народ і поваги до національної спадщини [3, с. 10].

Водночас дослідники підкреслюють, що важливими складовими національно-патріотичного виховання є не лише знання історії та культури, а й формування родинних і патріотичних почуттів, працелюбності, ініціативності, які створюють основу для виховання свідомого громадянина, здатного активно долучатися до розвитку суспільства та зміцнення української державності. У цьому ж контексті Н. Бондаренко і С. Косянчук акцентують увагу на формуванні усвідомленої національної ідентичності та позитивного світогляду, заснованого на ідеалах служіння українському народові [3, с. 10].

Отже, національно-патріотичне виховання постає як необхідний і дієвий інструмент формування патріотизму, який має стати органічною складовою особистісного розвитку кожного громадянина. Цю позицію поділяє А. Загородня, яка розглядає патріотичне виховання як цілеспрямований процес формування у молоді патріотичних почуттів і високих моральних ідеалів служіння народові. До ключових завдань цього процесу вона відносить підготовку громадян до захисту Вітчизни, формування готовності у будь-який час стати на її оборону, а також ознайомлення з бойовими традиціями та героїчними сторінками історії українського народу [6].

Важливого значення для ефективної реалізації національно-патріотичного виховання, за І. Бехом, набуває чітке визначення стратегічних і тактичних цілей виховної діяльності. Серед них науковець виокремлює розвивальні цілі (формування патріотичної самосвідомості, відповідальності, готовності бути корисним своїй країні), виховні (виховання любові до Батьківщини, рідного краю, толерантності, поваги до старших) та навчальні, що передбачають розвиток громадянськості й патріотизму через соціалізацію особистості, інтерес до історії та традицій України й залучення школярів до реалізації виховних проєктів [2].

Логічним продовженням окреслених теоретичних і нормативних положень є дослідження, присвячені практичним механізмам реалізації національно-патріотичного виховання засобами проєктної діяльності.

С. Клепко визначає метод проєктів як сучасну педагогічну технологію, яка створює умови для всебічного розвитку особистості через

організацію творчої діяльності учнів. У цьому процесі вчитель виступає не лише наставником, а й координатором, допомагаючи дитині стати активним творцем власного життя та реалізувати свій потенціал через участь у проєктах. Виконання проєктної діяльності передбачає одночасне використання на різних її етапах методів і засобів різного типу, включно з інформаційними та інструментальними [8, с. 149].

О. Моренко підкреслює, що проєктна діяльність є високо мотивованою самостійною пошуково-пізнавальною активністю, спрямованою на створення освітнього проєкту під керівництвом педагога. Такий підхід дозволяє організувати взаємодію між учителем та учнем у новому форматі, сприяючи активному залученню здобувача освіти [11].

В. Ассаул акцентує, що основним завданням проєктної діяльності є не стільки набуття суто академічних знань, скільки формування в учнів здатності орієнтуватися у складному соціальному, економічному та інформаційному середовищі. Проєктна діяльність також сприяє оволодінню практичним досвідом життя в громаді та розвитку соціальної компетентності [1].

Ідеї активного залучення учнівської молоді до громадської діяльності через проєктну роботу знаходять подальший розвиток у працях В. Перевознюка, який аналізує феномен локально орієнтованого навчання як відповіді на виклики глобалізаційних процесів. Автор підкреслює, що на сучасному етапі громадянська активність учнів реалізується переважно через участь у проєктах, спрямованих на розвиток територіальних громад, а також через волонтерську діяльність. Локально орієнтоване навчання характеризується орієнтацією на місцевий контекст, налагодженням сталих зв'язків із громадою, практичною спрямованістю навчання та формуванням особистої відповідальності за розвиток рідного краю, що водночас сприяє усвідомленню відповідальності за долю держави в цілому [13, с.40].

Орієнтація на місцевий контекст передбачає активне використання в освітньому процесі матеріалів, пов'язаних з природою, історією, культурою, мистецтвом і традиціями конкретного регіону. У цьому аспекті локально орієнтоване навчання тісно пов'язане з краснзнавчим підходом і розглядається як ефективний засіб національно-патріотичного виховання [13, с.40]. Своєю чергою, С. Толочко та Л. Маценко доводять, що інноваційний потенціал проєктних технологій виявляється особливо результативним у разі поєднання фізичних навантажень із формуванням військово-прикладних умінь у межах єдиних освітньо-виховних проєктів. Такий підхід, на думку авторів, забезпечує не лише фізичний розвиток здобувачів освіти, а й формування в них морально-вольових якостей та патріотичної свідомості [16, с.192].

Науковці розглядають проєктні технології єдності фізичного та військово-патріотичного виховання як інноваційну педагогічну стратегію, що ґрунтується на інтегрованому використанні проєктних методів з метою цілісного розвитку особистості. В основі цієї стратегії лежить принцип єдності двох взаємопов'язаних освітніх складників - фізичного розвитку та формування громадянської позиції й готовності до захисту Батьківщини. Реалізація такого підходу відбувається через створення й виконання здобувачами освіти освітньо-виховних проєктів із чітко вираженою практичною та соціально значущою спрямованістю. Важливою ознакою цих проєктів є орієнтація на особистісно зорієнтоване та діяльнісне навчання, інтеграцію різних освітніх галузей і врахування соціального контексту сучасних викликів [16, с.192].

У працях С. Толочко та Л. Маценко також наведено приклади інтегрованих освітніх проєктів, які демонструють практичні можливості поєднання фізичного й військово-патріотичного виховання. Зокрема, проєкт «Стежками захисника України» спрямований на формування навичок орієнтування на місцевості, розвиток фізичної витривалості та вивчення історичних місць військової слави регіону. Його зміст поєднує фізичну підготовку (туристичні маршрути, вправи з топографії) з патріотичним компонентом, що передбачає дослідження бойових шляхів Збройних Сил України, меморіальних об'єктів та створення інформаційних матеріалів [16, с.192].

Інший проєкт - «Готовий до служби - готовий до життя» - орієнтований на формування практичних навичок прикладної фізичної підготовки та надання домедичної допомоги. У межах цього проєкту фізичні вправи поєднуються з розробленням пам'яток і рекомендацій щодо дій у надзвичайних ситуаціях, що посилює його прикладну та соціальну значущість. Проєкт «Я - захисник/захисниця» спрямований на формування усвідомленої готовності молоді до захисту держави шляхом поєднання фізичних тренувань із створенням соціальних відеороликів патріотичного змісту. Також автори описують військово-спортивний квест «Тривога» як форму інтегрованої діяльності, що активізує командну взаємодію, відповідальність і здатність діяти в умовах, наближених до реальних [16, с.193]. Водночас, як зауважує С. Литвинова, активне впровадження проєктів різних типів у практику національно-патріотичного виховання актуалізує проблему методичного забезпечення такої діяльності. Зокрема, постає потреба в доступі до якісних методичних матеріалів, зразків документації, інструкцій та описів успішно реалізованих або завершених проєктів. З метою розв'язання цієї проблеми Відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів

навчання НАПН України ініційовано створення онлайнового «Каталогу освітніх успішних практик з громадянської освіти та національно-патріотичного виховання шкільної молоді» [10]. Основною метою Каталогу є поширення вітчизняного досвіду підтримки демократичного громадянства, прав людини та розвитку національно-патріотичного виховання. Представлені в ньому проекти систематизовано за п'ятьма тематичними напрямками, серед яких особливе місце займають учнівські соціальні та освітні проекти з національно-патріотичного виховання, реалізовані у взаємодії з місцевими громадами. Важливим є й те, що критерії оцінювання проектів розроблено з урахуванням підходів провідних міжнародних організацій, що підвищує якість управління та результативність проектної діяльності.

С. Литвинова наголошує, що використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у проектній діяльності учнів суттєво розширює можливості взаємодії, спілкування та спільного обговорення етапів роботи. Така взаємодія набуває всеосяжного характеру й перестає бути обмеженою просторовими межами конкретного закладу освіти. Обмін досвідом між учнями в цифровому форматі під час реалізації національно-патріотичних ініціатив створює умови для згуртованості, формування відчуття єдності та усвідомлення приналежності до спільного національного простору [10].

Висновки. Таким чином, національно-патріотичне виховання в сучасних умовах виступає стратегічним пріоритетом державної освітньої політики та важливим чинником формування національної свідомості, громадянської відповідальності й готовності молоді до захисту України.

Аналіз нормативно-правових документів і наукових досліджень засвідчує, що проектна діяльність є ефективною формою реалізації національно-патріотичного виховання, оскільки поєднує навчальні, виховні та соціально значущі завдання, сприяє активній участі здобувачів освіти та їх взаємодії з громадою. Управління навчальними проектами у сфері національно-патріотичного виховання має комплексний характер і передбачає системне планування, координацію дій усіх учасників, раціональний розподіл ресурсів, моніторинг і оцінювання результатів проектної діяльності. Встановлено, що інтеграція фізичного, громадянського та військово-патріотичного компонентів у межах навчальних проектів підвищує їх виховний потенціал і сприяє формуванню в молоді ключових компетентностей, морально-вольових якостей та патріотичного світогляду.

Проблема цілісного управління навчальними проектами у сфері національно-патріотичного виховання потребує подальших наукових досліджень, зокрема в частині розроблення моделей управління, методичного забезпечення та критеріїв оцінювання ефективності проектної діяльності.

Література

1. Ассаул В. Метод проектів у виховній роботі. Проектна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика: наук-метод. Посібн / За ред.. С.М. Шевцової, І.Г. Єрмакова, О.В. Батечко, В.О. Жадька. Київ: Департамент, 2008. 520 с.
2. Бех І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Методист. 2014. № 11 (35). С. 11-25.
3. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.
4. Грищенко С. В., Ілішова О. М., Єфімов Д. В., Макогончук Н. В. Проблема національно-патріотичного виховання. Інноваційна педагогіка. Випуск 44, т. 1. 2022. С.119-123.
5. Діденко О.Г. Формування і реалізація державної політики національно-патріотичного виховання молоді в умовах націокультурних трансформацій в Україні: автореф. дис. на здобуття канд. наук. з державного управління за спеціальністю 25.00.02 / Олег Григорович Діденко. К., 2014. 20 с.
6. Загородня А. Сучасне розуміння патріотичного виховання молоді. Теорія та методика управління освітою. №10. 2013. С. 24–28.
7. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» № 2834-IX. 2022. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
8. Клепко С.Ф., Литвинюк Л. В. Формування лідерської компетентності в школі : посібник-довідник. Полтава: ПОППО, 2012. 270 с.
9. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року. Наказ МОНУ № 527 від 06.07.2022. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
10. Литвинова С. *Національно-патріотичне виховання в проектній діяльності учнів на засадах використання хмарних сервісів та систем комп'ютерного моделювання (СКМОД)* Педагогічний часопис Волині. 2018. № 1 (8). С. 72-82.
11. Моренко О. Проективні технології в процесі професійної підготовки працівників соціальної сфери. Неперервна професійна освіта : теорія і практика. 2018. Вип. 1-2. С. 158–164.
12. Пантук Т., Невмержицька О., Суховерський В., Чубінський Т., Гриняк В. Сутність національного та військово-патріотичного виховання дітей і молоді в системі сучасної освіти України. Молодь і ринок. 2024. № 7-8/227-228. С. 30–34.
13. Перевознюк В.В. Національно-патріотичне виховання на засадах локально орієнтованого навчання. Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». 2025. N3(64). С.39-42.
14. Суліма М. Г. Проектні технології в процесі національно-патріотичного виховання. Актуальні питання національно-патріотичного виховання дітей та молоді: досвід та проблеми: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (01–02 листопада 2016 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя, 2016. URL: [https:// zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip26](https://zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip26).
15. Тарнавська С. Науково-інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання в Україні. Науково-педагогічні студії. 2024. № 4(4). С. 125-138.

16. Толочко С.В., Маценко Л.М. *Проектні технології єдності фізичного і військово-патріотичного виховання здобувачів освіти*. Інноваційна педагогіка. 2025. № 2 (83). С. 190-195.

References:

1. Assaul, V. (2008). Metod proektiv u vykhovnii roboti. Proektna diialnist u litsei : kompetentnisnyi potentsial, teoriia i praktyka [The project method in educational work. Project activity in the lyceum: competence potential, theory and practice]/ S.M. Shevtsovoi, I.H. Yermakova, O.V. Batechko, V.O. Zhadka (Ed.). Kyiv: Departament [in Ukrainian].
2. Bekh, I. (2014). Prohrama ukraïnskoho patriotychnoho vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Program of Ukrainian patriotic education of children and students]. *Metodyst – Methodist*, 11 (35), 11-25 [in Ukrainian].
3. Bondarenko N. V., Kosianchuk S. V. (2022). Natsionalno-patriotychnе vykhovannia u konteksti suchasnykh vyklykiv [National-patriotic education in the context of modern challenges]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
4. Hryshchenko, S. V., Ilishova, O. M., Yefimov, D. V., Makohonchuk, N. V. (2022). Problema natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [The problem of national-patriotic education]. *Innovatsiina pedahohika - Innovative pedagogy*, 1, 44, 119-123 [in Ukrainian].
5. Didenko, O.H. (2014). Formuvannia i realizatsiia derzhavnoi polityky natsionalno-patriotychnoho vykhovannia molodi v umovakh natsiokulturnykh transformatsii v Ukraini [Formation and implementation of state policy of national-patriotic education of youth in the conditions of national-cultural transformations in Ukraine]. Candidate's thesis. K. 20 s. [in Ukrainian].
6. Zahorodnia, A. (2013). Suchasne rozuminnia patriotychnoho vykhovannia molodi [Modern understanding of patriotic education of youth]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu - Theory and methodology of educational management*, 10, 24–28 [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukraïnskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti» № 2834-IX. 2022 [Law of Ukraine “On the Basic Principles of State Policy in the Sphere of Promoting Ukrainian National and Civic Identity”] № 2834-IX. 2022]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> [in Ukrainian].
8. Klepko, S.F., Lytvyniuk, L. V. (2012). Formuvannia liderskoi kompetentnosti v shkoli [Formation of leadership competence at school]. Poltava: POIPPO [in Ukrainian].
9. Kontsepsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy do 2025 roku. Nakaz MONU № 527 vid 06.07.2022 [Concept of national-patriotic education in the education system of Ukraine until 2025. Order of the Ministry of Education and Science No. 527 dated 06.07.2022]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> [in Ukrainian].
10. Lytvynova, S. (2018). Natsionalno-patriotychnе vykhovannia v proektnii diialnosti uchniv na zasadakh vykorystannia khmarnykh servisiv ta system kompiuternoho modeliuvannia (SKMOD). [National-patriotic education in students' project activities based on the use of cloud services and computer modeling systems (SKMOD)]. *Pedahohichnyi chasopys Volyni - Pedagogical Journal of Volyn*, 1 (8), 72-82 [in Ukrainian].
11. Morenko, O. (2018). Proektyvni tekhnolohii v protsesi profesiinoi pidhotovky pratsivnykiv sotsialnoi sfery [Projective technologies in the process of professional training of social workers]. *Neperervna profesiina osvita : teoriia i praktyka - Continuing professional education: theory and practice*, 1-2, 158–164 [in Ukrainian].

12. Pantiuk, T., Nevmerzhytska, O., Sukhoverskyi, V., Chubinskyi, T., Hryniak, V. (2024). Sutnist natsionalnoho ta viiskovo-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi v systemi suchasnoi osvity Ukrainy [The essence of national and military-patriotic education of children and youth in the modern education system of Ukraine]. *Molod i rynok - Youth and the market*, 7-8/227-228, 30–34 [in Ukrainian].
13. Perevozniuk, V.V. (2025). Natsionalno-patriotychne vykhovannia na zasadakh lokalno oriientovanoho navchannia [National-patriotic education based on locally oriented learning]. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, 3(64), 39-42 [in Ukrainian].
14. Sulima, M. H. (2016). Proektni tekhnolohii v protsesi natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Project technologies in the process of national-patriotic education]. *Aktualni pytannia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi: dosvid ta problemy - Current issues of national-patriotic education of children and youth: experience and problems*. Retrieved from https://zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip26 [in Ukrainian].
15. Tarnavska, S. (2024). Naukovo-informatsiine zabezpechennia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v Ukraini [Scientific and informational support for national-patriotic education in Ukraine]. *Naukovo-pedahohichni studii - Scientific and pedagogical studies*, 4(4), 125-138 [in Ukrainian].
16. Tolochko, S.V., Matsenko, L.M. (2025). Proiektnei tekhnolohii yednosti fizychnoho i viiskovo-patriotychnoho vykhovannia zdobuvachiv osvity [Project technologies for the unity of physical and military-patriotic education of students]. *Innovatsiina pedahohika -Innovative pedagogy*, 2 (83), 190-195[in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 05.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026